

Handläggare
Solveig Nilsson
Telefon: 0850804052

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2019-08-29

Medborgarförslag om att omvandla gräsmattor till ängsmark.

Svar på tre medborgarförslag dnr HV 2019/272, HV 2019/259 samt HV 2019/19.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget.

Sammanfattning

I tre inlämnade medborgarförslag framförs synpunkter om den nuvarande skötseln av stadens inklusive stadsdelsområdets gräsmattor. I samtliga förslag beskrivs olika åtgärder med det gemensamma målet att öka den biologiska mångfalden genom att bland annat omvandla stadens klippta gräsmattor till ängsmark.

Förvaltningen instämmer till stora delar med de inkomna medborgarförslagen och har för avsikt att utreda möjligheten att utveckla ytterligare grönytor till ängsmark. Först måste emellertid en bedömning göras av i vilken omfattning detta kan ske och vilka gräsytor som kan vara lämpliga att omvandla till slåtterytor utifrån övriga krav och intressekonflikter avseende markanvändning. Områden med stort slitage på grund av stort besöksstryck och som exempelvis används för lek, spontanidrott och picknic måste även fortsättningsvis klippas till bruksgräsmattor.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen för strategi och internservice.

Sammanfattning av medborgarförslagen

I tre inlämnade medborgarförslag framförs synpunkter om den nuvarande skötseln av stadens inklusive stadsdelsområdets gräsmattor. I samtliga förslag beskrivs olika åtgärder med det gemensamma målet att öka den biologiska mångfalden genom att bland annat omvandla stadens klippta gräsmattor till ängsmark.

I förslag med dnr HV 2019/19, framförs att stadens gräsmattor helst ska växa till äng och att förvaltningen med fördel kan så vallört, blåeld, gräslök, akleja, fingerborgsblomma och lavendel.

Förvaltningen uppmanas att uppföra stenmurar, låta gamla döda träd stå kvar och plantera vindskyddande häckar. Syftet är att gynna förekomsten av exempelvis bin. Vallar kan också slå och användas som mat till boskap när nästa svåra torka kommer.

I förslag med dnr HV 2019/259, anser förslagsställaren att många av stadens gräsmattor sköts på ett sätt som bidrar till artfattiga gräsmattor istället för artrika ängar. Vidare hävdar skribenten att det är både billigare och mindre arbetskrävande att sköta en äng i jämförelse med regelbunden hård maskinklippning. Det borde vara enkelt att ändra skötseln av stadens egna ytor. Som en mycket enkel åtgärd föreslås att förvaltningen påbörjar ett projekt där man i så hög grad som möjligt gör om stadsdelsområdets gräsytor till ängsmark. Genom etablering av några valda arter och ny skötselplan tar det enligt skribenten endast ett par år att göra en äng av en gräsmatta.

I förslag med dnr HV 2019/272, föreslår förslagsställaren att gräsytor inte bör klippas så ofta samt att det lämnas kvar stråk eller öar där gräs och blommor kan växa fritt. Detta för att gynna blommande örter så att bin, humlor och fjärilar kan finna nektar. Blommande örter är inte bara vackra att se på, de är också näringskälla för fjärilar, humlor och bin samt värdväxter åt fjärilslarver. Pärlemorfjärilens larver lever på viol, som det finns gott om i gräsmattorna i Hässelby strand. Larven äter av bladen och förpuppar sig sedan mellan två ihoprullade blad. Blåvingen lever på klöver och käringtand, även det en ört som trivs inom stadsdelsområdet i sluttande söderlägen. Om örterna gynnas blir grönytorna även mer tåliga mot uttorkning, exempelvis så resulterade den extrema torkan sommaren 2018 i fler blommande örter, såsom fingerört, klöver och rölleka, detta gynnade i sin tur

förekomsten av fjärilar. Förslagsställaren anser att eftersom staden har som mål att vara en miljövänlig stad för framtiden så bör staden satsa på att spara gröna ängsstråk i gräsmattorna. För bin, fjärilar, mångfalden och till fågring för stadens medborgare. Skribenten hänvisar också till Naturskyddsföreningens uppmaning till trädgårdsägare att skapa ängsmark som en del av gräsmattan.

Synpunkter och förslag

Stadens övergripande mål är att alla stockholmare ska ha tillgång till parker och naturområden med höga rekreativa och ekologiska värden.

Det är stadsdelsnämnden som har huvudansvaret för drift och investering i stadsdelsområdets parker och naturområden. I stadens budget fördelas medel till stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet med utgångspunkt från en fördelningsnyckel som framför allt baseras på andelen park- och naturmark samt dag- och nattbefolkning inom stadsdelsområdet.

Drift och underhåll av parker och naturmark utförs av upphandlade entreprenörer. Vid upprättande av förfrågningsunderlag bestäms skötselnivån, det är därför svårt att under pågående avtalsperiod ändra typ av skötsel samt skötselnivåer.

I takt med att staden förtätas kommer den befintliga grönstrukturen i ytterstaden under de kommande åren att omvandlas till parker med fler sociala kvalitéer än tidigare. Befintlig grönstruktur kommer att rymma fler funktioner för såväl sociala möten, fysisk aktivitet som klimatanpassningsåtgärder. De många anspråken på grönområdena innebär svåra avvägningar mellan olika intressen och det krävs ständigt nya lösningar avseende förvaltning och skötsel av både anlagda parker och naturmark. Förvaltningen arbetar enligt stadens mål för att kunna möta ett ökat besöksstryck, tillgodose behovet av multifunktionella ytor samt bevara den biologiska mångfalden som bidrar till nödvändiga ekosystemtjänster.

Förvaltningen sköter idag ca 18,5 hektar som slåtterytor med uppsamling av slaget gräs. Ytorna ligger vid Skogsbergskroken i Kyrkhamn, intill Kyrkhamnsvägen, Engelska parken i Riddersvik, vid Sörgårdsvägen i övergången mot Björnmossevägen, bakom Krematoriet i Grimsta naturreservat, Johannelundstoppen samt ängen mellan Kanaans väg och Stugängsvägen. Slåtterytor utan uppsamling av slaget gräs bedrivs på ca 3,3 hektar. Ytorna ligger i Nälstråket vid Tvistevägen och Vinstavägen samt vid Kälvesta bollplan.

Att ställa om stadsdelsområdets bruksgräsmattor som normalt klipps ca 10 ggr/säsong till slåtteryta med uppsamling skulle innebära ungefär samma kostnad totalt per kvadratmeter och år. En slåtteräng klipps normalt 1 gång/säsong efter att ängsblommorna har blommat färdigt. Om den slagna vallen är av tillräckligt hög kvalité kan det användas som djurfoder. Då får den slagna vallen ligga kvar ca 2-3 veckor för att fröa, därefter balas vallen som sedan transporteras för användning som djurfoder.

Alla grönytor kan emellertid inte omvandlas till en artrik slåtteryta enbart på grund av att gräset inte klipps mer än 1 gång/säsong. Marken måste ha en lämplig ståndort för örter för att ängen ska bli av bra kvalité, området måste dessutom gå att slå maskinellt. Bäst resultat får man på mager mark som inte beskuggas i någon större utsträckning. Här kan intressanta arter ha överlevt trots gräsklippning. Genom att avstå från klippning under vår och försommar går det att utläsa vilka örter som finns inom ett område. I bästa fall är det bara att fortsättningsvis slå området som en äng. Men vanligtvis är det mycket svårt att så in ängsväxter i en redan befintlig grässvål. De plantor som redan finns på plats har ett stort övertag över små spirande groddplantor. För att lyckas med en övergång från gräsmatta till äng måste också grässvålen fräsas upp.

Förvaltningen instämmer till stora delar med de inkomna medborgarförslagen och har för avsikt att utreda möjligheten att utveckla ytterligare grönytor till ängsmark. Först måste emellertid en bedömning göras av i vilken omfattning detta kan ske och vilka gräsytor som kan vara lämpliga att omvandla till slåtterytor utifrån övriga krav och intressekonflikter avseende markanvändning. Områden med stort slitage på grund av stort besöksstryck och som exempelvis används för lek, spontanidrott och picknic måste även fortsättningsvis klippas till bruksgräsmattor. Ökad andel ängsmarker kommer även innebära en ökad spridning av pollenallergen samt fästingar.

Denise Melin
stadsdelsdirektör

Andrea Hormazabal
tf. chef strategi och interservice

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
Strategi-och internservice

Hässelby torg 20-22
Box 3424
16564 Hässelby
Växel 08-50804000
Fax 08-508 04 099
hasselby-vallingby@stockholm.se
stockholm.se

Bilagor:

1. Medborgarförslag, dnr HV 2019/272.
2. Medborgarförslag, dnr HV 2019/259.
3. Medborgarförslag, dnr HV 2019/19

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Denise Melin, Stadsdelsdirektör	2019-07-29
Andrea Hormazabal, Ansvarig	2019-07-04